Bokros Lajos

A lila tehén

VISSZHANG - LXIV. évfolyam, 16. szám, 2020. április 17.

Köszönettel tartozom az MNB két igazgatójának azért, hogy véleményük kifejtésével megtisztelték *Reccsen a koponya* című írásomat (*ÉS*, 2020/13., márc. 27.). Akár szabadon, akár főnökük utasítására szaladt tolluk, örömömet beárnyékolja, hogy hozzászólásuk méltatlanul gyengére sikeredett *(Banai–Fábián: Moratórium a közjóért, ÉS,* 2020/15., ápr. 9.). Állításomat, miszerint a fizetési moratórium értelmetlen és káros intézkedés, nem cáfolják, helyettesítő javaslataimat figyelmen kívül hagyják. Pedig tudható, hogy a kritika csak az összefüggések teljes figyelembevételével lehet értelmes.

1. Eleve pontatlan, ahogy írásomat, illetve a kormány intézkedését idézik: nem törlesztési moratóriumról, hanem *fizetési moratóriumról* van szó, hiszen a hitelek esedékes törlesztésén kívül a kormány a kamatok, illetve minden egyéb járulékos bankköltség megfizetését is felfüggesztette.

2. Az igazgatók hivatkoznak arra, hogy számos országban vezettek be már „törlesztési moratóriumot". Jellemző ezek listája, amit idéznek: Bosznia, Bulgária, Horvátország, Montenegró, Olaszország, Szlovénia és Szerbia. Okos kormánnyal rendelkező ország nincs közöttük: Hollandia, Belgium, Svédország, Németország kormányainak eszébe sem jut ilyesmi, hiszen tudják, hogy a bankoknak kárt okozni egyenlő a gazdaság gyengítésével.

3. Az igazgatók megemlítik Írországot és az Egyesült Államokat is. Ha hűek akartak volna maradni a valósághoz, akkor rögtön hozzá kellett volna tenniük, hogy szó sincs általános, minden adósra és mindenféle hitelre kiterjedő fizetési halasztásról. Amerikában kizárólag a *személyi hitelek*, azon belül is csak a *jelzáloghitelek* (lakáshitelek) esetében vezették be. Az egyébként kiugróan drága fogyasztási hiteleknél semmi ilyesmi nem történt; éppen csak gondolkodnak a kamatok esetleges csökkentéséről.

4. Az igazgatók hibásnak tartják azt az állításomat, hogy a *„moratórium csak a társadalom és a gazdaság egy szűkebb körének segít".* Nos, uraim, én ilyet nem írtam. Cikkemben pontosan az alábbi szöveg olvasható: *„Az általános fizetési moratórium azokat is megsegíti, akiknek nem csökkent a jövedelme és nem veszett el a munkahelye, így képesek lennének folyamatos adósságszolgálatra."* Tehát nem *csak*, hanem *is*. Ezért írtam, *„hogy minden általános intézkedés túlzó és/vagy fölösleges".*

5. Igazgató uraim így fogalmaznak: *„Az intézkedés általános jellege segíti például a személyihitel-adósok azon közel 20 százalékát is, akik a társadalom legszegényebb harmadába tartoznak, vagy azon több tízezer fiatal családét. akik a CSOK vagy a babaváró hitel felvételével a középosztályt erősíthetik."* Egyetértünk. De én sehol sem írtam, hogy a jövedelmüket vesztőket ne segítsük semmivel (lásd RJP-javaslat, ami kívül maradt bírálóim figyelmén). Ennek éppen ellenkezőjéről van szó. Viszont hozzátettem, hogy a jómódúakat és jövedelmüket megtartókat *ne támogassuk*, mert ez már nemcsak fölösleges, hanem *káros* lenne.

6. Az igazgató urak felületesen olvasták a következő részt is: *„a fizetési moratórium mindenekelőtt azokat segíti, akiknek hitelük van, nem pedig azokat, akiknek most kiesik a jövedelmük. Márpedig az előbbi kör elsősorban a jómódúakból, a második a szegényebbekből áll. A kettő korántsem ugyanaz, noha van átfedés. Sok alacsony jövedelműnek is van hitele, de kevesebb, mint a gazdagoknak. Az arányok számítanak."* A kormányzati intézkedés élesen antiszociális jellege jól kidomborodik.

7. Világos, hogy szavaim elferdítésére azért van szükség, hogy az igazgató urak elleplezzék azt a tényt – amit képtelenek lennének cáfolni –, hogy a fizetési moratórium *elsősorban* a nagy hitelekkel rendelkező, jómódú állampolgároknak, vállalkozóknak kedvez. A vállalkozóknak általában szükségtelen külön

támogatást adni, mert kb. fél évig minden *életképes* vállalkozás fennmaradhat, ha nem kell, hogy fizesse a változó költségek legfontosabbikát, a *munkabért* és annak *közterheit*. Ráadásul ez nem halasztása, hanem végleges *eltörlése* a fizetési kötelezettségnek.

8. Felmerül a kérdés, hogy vajon *miért általános* a fizetési moratórium? Pontosan azért, mert a hitelekkel agyontömött, nyakig eladósodott, kirívóan pazarlóan gazdálkodó *hazai oligarchia fizetésképtelen*. Igazgató uraim ezt nem cáfolják, nem érintik, hanem egyszerűen elhallgatják. Azért, mert munkaadójuk a rendre monopolhelyzetet élvező oligarchia gyalázatos meggazdagodásának egyik legfőbb támasza és forrása? Nyilvánvaló, hogy nem harapható meg az a kéz, amiből maguk is esznek.

9. Legyen világos mindenki számára legfontosabb üzenetem: az általános fizetési moratórium *elsősorban*, de nem kizárólag, azokat segíti, akiknek hitelük van, nem pedig azokat, akiknek most kiesett a jövedelmük. Írtam, hogy az előbbi kör sokkal inkább a jómódúakból, a második a szegényebbekből áll. A kettő nem ugyanaz, noha van némi átfedés. Pontosan ez az átfedés az, ami *szemfényvesztésként* szolgál a kormány által tüzelt, most újabb bankadó beígérésével tovább szított bankellenes néphangulatban. Ismerjük föl végre, hogy nem a pénzintézetek az ellenfeleink, hanem az oligarchiát védő és tápláló kevély önkényuralom.

10. Az igazgató urak így zárják írásukat: *„Valóban nem érdemes fejjel menni a falnak és alaptalanul bankellenes hangulatot teremteni.”* Szép üzenet. Éppen ezt írtam. Az általános fizetési moratórium és az újabb bankadó ötlete nyomán egyértelmű számomra, hogy noha figyelmeztetésüket nekem címezték, az valójában saját főnöküknek és a kormánynak szól.

Édességet kedvelő, csokit majszoló városi ember hiheti, hogy minden tehén lila. Kedves igazgató urak: ne írjatok, hacsak nem muszáj. Vigyázzatok maradék hírnevetekre. Talán még egyszer szükség lesz rá.